

המזכרה

דמי חתימה לשנה בסולין 800 מ"ס.
 רבע 200. מחיר גליון בודד 18 מ"ס.
 באוסמריה 600 כתר לשנה 150 כ" לרבע.
 במשיכו-סלובקיה 100 כתר לשנה 25 כ
 לרבע.
 ברומניה 100 ל"י לשנה. 25 לרבע
 מחיר מודעות 30 מ" בעד שורה
 מצרה או מקומה. מחיר ברכת מז"ט או
 חורעת אירוסין 100 מ". האדרסה:
 "Hamicpe" Kraków ul. Miodowa 22.

Kraków-Lwów dnia 24. czerwca 1921.

הראש-לבוב. י"ט סיון ס'. בהעלותך תרפ"א. גליון כ"ה.

אל קוראינו.

מפני ירידת הוואלוטא התדירית ועליה שכר הדפוס והפועלים ומחיר הנייר. הננו אנוסים ג"כ להרים את המחיר. מחיר גליון אחד מעתה 18 מרק. דמי חתימה לשנה 800 ולרבע שנה 200 מ". המו"ל.

מלחמת "אגודת-ישראל" בלאומיים בסלובקיה.

לאחר המהפכה והיהדות אשר בסלובקיה נקרעה ע"י כבוש המשנים מהלשכות הסטנטיות של היהודים בכודש שמי. שהיו המוציאות והמכירות בכל עניניה, ולאחר שנתנסתה בכל נסיונות המהפכה, יהודים רבים וביחוד יושבי הכפרים שודרו וגורשו ממקומות מושבם וגם מקרי רצח לא חסרו — הסכימו גם הקיצוניים שבחרדים, ליסד איזה פורום משותף מכל היהודים. בלי הכרז השקפה, לשם הגנת זכויות היהודים, וראוים לשבח בזה ציוני ביהם, שבעזרתם נוסדה בפרשבורג בירת סלובקיה, ההתאחדות לאומית בתור סניף להמועצה הלאומית שבפראג, והושיבו למוכיר של סניף זה את מר אמיל ולדשטיין, שהיה תלמיד מובהק לנשיא המדינה מאסריק בהיותו מורה בנימנסיה, ושקבל ממנו גם בתב המלצה להמינסטריון הסלובקי דרגלי התמנותו למוכיר. והודות לזריזותו וקשריו הפוליטיים, עלה בידו להטיב את מצבם של יתירי סלובקיה במדה לא זעומה ועי"ז דעור גם להתלכדות הכללית, מה שהועיל להרים את השפעת ההתאחדות הלאומית הזאת אצל כל השלטונות הסלובקים.

ומן הדין היה איפוא לקוות, שהיהדות הסלובקית החויק טובה למטיבה. וראשי שלש הכתות היהודיות [האורתודוכסית, שמשוסקואית וניאולוגית] תכירנה סוכים בנחיצות של עבודה משותפת ותהאגרינה לשם הגנת זכויות היהודים תחת ההתאחדות הזאת, שהחזקה כבר לכלי מחויק ברכה בנדון זה. חשב השבנו שהנטיית להתפרדות גם כלפי חוץ ולהתבוללות אורתודוכסית סטנטית כבר פשטו את הרגל, אבל פעינו טעות גדולה, אך שקטו ימי תרועה הנצחק של הכובשים והמהומות הכרוכות בעקבה, ואך התחילו להתראות ניצני ההתלכדות; והאורתודוכסיה הרשמית, זו שאך הודות לעבורת ההתאחדות יכלה לצאת ממחבאותיה, היתה הראשונה, שזכרה את שבתה על סיר הבשר בכודש שמי, וקפצה והתנפלה על ההתאחדות בחששותיה, טענותיה ונמוקיה הידועות למדי, מקודם הסתפקה במתיחת בקורת גרידא, ואולם כאשר אך ננלו על האוסף מתקני היהדות הנרמנים וביניהם הראבינער רר, סינקאם כהן מאנסבך, הידוע לנו מפעולותיו בפולין משעת הכבוש

הגרמני, הונשה הודעת המלחמה גלוי. הנמוק הראשי והעיקרי היה, שראשי ומנהלי ההתאחדות הם ציונים. לא הועיל ותורם של ראשי ההתאחדות, שהסכימו לצמצם את חוג פעולת ההתאחדות על הגנת הזכויות כלפי חוץ גרידא, ולהכניס רוב אורתודוכסים אל ההנהלה. הסרוד נתהוו והמלחמה התחוללה בכל תקפה. השליחים מנרמניה (אוסוסטולים בדעי"ו), אלו מתקני היהדות, התחילו לבקר את ערי סלובקיה עיר אחרי עיר ותחת הסיסמה, סרוד היראים, התורה עלה בידם לבטל רבנים אחדים מלמור התורה, ששקדו עליה עד כה ולמישוך אותם לתוך הפוליטיקה לשם מלחמת מצוה נגד הציונים. פרי התעמולה לא אחר לבוא, כשהגיעו הבחירות אל האספה הלאומית הכללית מצאו כבר את הרבנים ובראשם הרב קלמן וועבר משישטיאני (ולא מנדלמא) די מאורננים להויק למסלנת היהודים המאוחדת מכל הזרמים, לרבות גם הארתודוכסים, פולמוס של וכוחים התלקח בנדון זה בין הרב וובר ובין הרר. מכס ברוד מפראג, ודאעקא, שהפולמוס התנהל בנרמנית ובעתון לא יהודי. הרב וובר פען באחד ממאמריו, שכשם שאי-עקביות הוא להמנות על הלאם הסלובקי מאחר שהיהדות האונגרית נמנתה עד כה על הלאם המאריארי, כך אי-עקביות היא להמנות על הלאום העברי, ובסרט שעי התבדלות היהודים למסלנה מיוחדת תודע הממשלה, שמספרנו קטן וכחנו מצער ודל במדינה זו ולא תתחשב כלל עם מעוש כזה (דבריו ממש), עיכ הוא מזהיר, שחיי להכרז למסלנה מיוחדת ולהעמיד מעמדים יהודים, כי יותר ממה שאלו — אם יבחרו — יביאו תועלת — ויקו בנלווי-מספרנו ועי"ז גם חולשתנו...

מסלנת היהודים אורה אמנם את כל כחותיה וביחוד מועמדה הראשי הרב האורתודוכסי ר' שמואל רייך מוורבא השתמש בכל זריזותו ובקחתו והשקיע עמל רב בשביד לרכו את היהודים מסביב למסלנה היהודית, אבל מכיון שעמדתו של המינסטר הסלובקי צורר היהודים הרר, שרובר התחילה להתרוסף, מצא לנכון, בצפיה לנסול, לאשר את תקנות ההסתדרות האורתודוכסית שלושה שבועות לפני הבחירות, וגם לא טעה בחשבונו, ההסתדרות הזאת, שההתרסות נפלה לה בירושה מן המשרד המרכזי האורתודוכסי בכודש שמי, ירעה להוקיר את האשור ובתור נמול נתן הרב החרד מנהל החרדים צו להצביע על מסלנתו של שרובר האנטישמית.

ומסלנתו של שרובר נחלה אמנם תבוסה, לא הועילה לה גם רבוי הקולות של האורתודוכסים, אבל הוא משכה אחריה גם את היהודים הלאומיים, שהצליחה אמנם לרכו תחתיה יותר מן 80 אלף בוחרים יהודים ולהחויקם בנטרליות, אבל להכניס צירים אל הפרלמנט חסרו אותם הקולות, שההסתדרות האורתודוכסית הטתה אותם מעל המסלנה היהודית.

אמנם מה שלא עלה בידי מסלנת היהודים תלאומיים בבחירות אל הפרלמנט עלה בידי בבחירות אל המועצות המחוזיות, אבל משום

הזה הוא רק תולדה של פרישות הקוראים ממנה ולא סבתה. אלמלי היו כל יודעי עברית קוראים רק עברית או עכ"פ גם עברית היו קיימים היום בכל ארצות הנולד בארץ ובאמריקה לא עתון יומי עברי אחד ושלושה שבועונים עבריים דלים, המתקיימים בהפסד מרובה ובמסירות נפש ממש של מוציאיהם, אלא עשרים עתונים יומיים טובים ומשוכללים, שהיו מפילים ממשב חומר העתונים וממיטב המפעלים הספרותיים, כי בסופרים בעלי כשרון אין מחסור לעמנו ובעלי עסק, שהיו מקבלים על עצמם בשמחה ובקורת-רוח את הוצאתם והנהלתם, כודאי לא היה מחסור. חוץ מאלה היו מתקיימים שבועונים וירחונים, עברים ספרותיים כמעט בכל עיר ועיר, שהיו אולי למופת בעשרם ובשכלולם הספרותי גם לעמים אחרים.

אלא מהו הוא הדבר העומד לפוקה ולמכשול לעתונות העברית? הלא הוא המשפט הקדום של יהודי הנולד, שאינם מחשבים את דרכם ואין להם חוש צבורי וישכחו את הצורך הנדון, שיש לישראל, בזמן הזה דוקא בעתונות עברית, כדי להכין על ידה חומר אנוש לדאום העברי הקם לתהיה והשוואף לשוב לקדמותו בארץ אבותיו ולחדש נעוריו בקדם וחנך אנשים כזה אי-אפשר בסורונאט זרנוני או לעונו, אלא דוקא בעתונות עברית. כי נדבור עברי אפשר רק ליחיד סנולה להתרגל וכיחוד דמי שיש לו סנאי להקריש עתו להתרגל בשוחה עברית. אבל עתונים, הרי בין כך ובין כך יקרא היום כל אדם מן הישוב איזה עתון. סתם יהודי בן תורה בזמן הזה מרמה, שהספרות העברית, החל מחמשה חומשי תורה וסיום בספרי ביאליק ואחר העם וכו', רק לילדים נכתבו ואין לנדולים אנשי מעשה מה לבקש בהם והוא הדין בעתונים עבריים, זהו מעד פשוט בצרכי העם כולו, והמעד הזה משתרבב ומתפשט מיום יותר ויותר עד לבטי השאר כל אפשרות הקיום לשום עתון עברי גם לשבועון ועיר וכל המדמים היום עתון עברי הוא מתחייב בנפשו ממש, כי יחטא לנפשו ולנפשות בני ביתו והעם יפנה לו עורף וישחק לאירו וילעג לקול תחנונו.

זה נעשה דוקא בזמן שהחנך העברי התרכה כל כך ובני הנעורים כולם, לרבות הנערות, מפטמים בחוצות רק עברית ובמכטא הספרדי, והסופרים העברים כביכול-צעים מכל הערים הנחכרות ככההן ומפטריות, מפעלי האלדדים והמידדים ממלאים היום כבר לא סל אחד של המערכת, אלא עשרה סלים ככל מערכת 4 העתונים הקטנים המצויים בכל ארצות הנולד. אלא שהעם עצמו יקראו אחרים מלא: אדוני משה כלאס! יכבשו נבואותיהם, כי לא ילדים אנו לשמוע גבוב דברים בלשון העברית הנוויה, כל יודע עברית רוצה להיות רק סופר עברי — לימי בחרותו, כדי לנחוד כבוד ולהתפאר לפני חבריו, אבל למרח בשביל העתון, לרכוש לו קוראים בעירה כדי שיתקיים וישתכלל, זה לא! אין כדאי, שהרי הוא מרניש בעצמו, שעוד מעט, כאשר אך ישלח ידו בעסק או יכנס לחופה, ישדך את כל הספרות העברית ואת ידיעותיה, שרכש לו בעמל רב, דאשפה ביהד עם נעלי הילדות והמכנסים הקצרים ולא יוסף עוד כל ימי חייו אף לתמוס על עתון עברי, זהו ולול ככבוד בעל כעמיו, ובפרט בזמן הזה, שאנשים משפל המדרגה, ההריושות, טפסו בשדה הכלכלה למעלה למערה, הם הם ראשי המדברים בקברה ובערה ובביהמד וצריך להכרך אחריהם.

אבל צריך לזכור, שהבנו וההתרשלות להרכות עבדית הנם מלוא רצון צוררינו, שהם דורשים ממנו לשכח את תרבותנו ולהתבולל בהם, ולתכלית זו אסרו לנו את כל העתונים היהודיים שבחנך לארץ, המבו עכ"פ את אלה שבארץ!

טפסוי הדבר, כי כמעט כל העתונים העבריים הקיימים כעת, אף אלה שבא"י כמשמע, הם קניני מפלנות ידועות וכל מפלנה נושאה בעול ארננה וממלאה מקומתה את הסרונה העצום בהפסד ממון. עתון עברי, הנדפס באחריות היחיד והקיים ככה עצמו, אין בזמן הזה חרץ בהמצפה, העובדה הזאת מדברה יותר מאשר אפש

שלא היו בהמת זות מכתר גדול של לאמיים מסורים, ומשום שחברי המועצות ההן לא נבחרו ע"י הקהל, כי אם נתמנו ע"י הרשות עפ"י יחס מספר הקולות, שניתנו על כל מפלנה ומפלנה בעת הבחירה אל האספה הלאומית, היעמדו בתור באי"כ היהודים בהרכה מקומות, לאומיים למחצה לשליש ולרביעי, וגם מתבוללים המתמרים להיות מאדיארים שהורים נכדי ארפד או סלובקים מקוריים בני בניו של סבטמולוק וכי גם בריות נפלאות כאלה נמצאות כבר במדינה) וכן ניתנה היכולת לאלה האלימנטים להרים את קולם, ואין שום פלא איסוף, שבשעת ספירת העם, שנערכה בהורף העבר, הוכרהו היהודים הלאומיים להלחם משני צדדים, עם מתבוללים לשם אורתודוכסיה מחד ניסא — ועם מתבוללים לשם פשיעה מאורך ניסא. תמונה נאמנה בועיר אנפין בנרון זה ראינו בתוצאות הספירה בהישיבה המפורסמת במרשנונו, שהיו בין תלמידיה מלבד השייכים אל הלאם העברי גם מתיחסים ללאום הסלובקי, מאדיארי וגרמני...

ימענין הוא יחס הממשלה לאלה היהודים, שנתרשמו לא להלאום העברי, כסאפולטשאני הסמוכה לפרשבורג קרה הרבה, איש אחד מוזנז ובעל בית נוויה, בכדי שלא יוקח ממנו הרשיון של בית המשתה רשם את עצמו ללאומי-סלובקי, ובשעת בקורת הרשיונות (ליצנצות) דרשו ממנו שישהף בכית המשתה ובגית הנוויה שלו גם סלובקי, ואחריו שהראה את תעודותיו המעירות, שגם הוא הנהו סלובק קבל מהפקיד את התשובה, אבל הנך סלובק בן רת משה ואנו דורשים שתשתף בעסקן סלובק בין הדת הקתולית.

ובכלל בר אלה בעלי הרשיונות, שהתיחסו אל הלאם העברי יכולים לפחות לקוות, שמן אחוזי הרשיונות, שנקבעו להמעוט היהודי יפול גם לנורלם ע"י השתדלות ההתאחדות הלאומית ליצנץ אחת אבל אלה שהתיחסו ללאם נכרי, לאן יפנו? הלא הרשיונות, שנקבע ליתר המעוטים, וראי שלא ינתנו ליהודים, כי בכל אופן יכבדו ויתגזזו קרימה ללאדיארים ולגרמנים נוצרים ולא ליהודים, אפילו בני בלי רת, ומשום שהמחונים היהודים במדינה הם ברובם המכריע חרדים, הנוהים אחרי הסתדרות האורתודוכסים, אין שום תמיהה בדבר, שנמצאים בים שזוקמים את אלו הפרנסות הנלקחות על חשבון ההסתדרות הגיל, שבין כך וכך עדה בידי הסתדרות זו הנחשבת, לאגודת ישראל להוציא שבועון בשם יודישע פרעסע, וע"א עתון זה, עורכו ואופן עריכתו, ע"ד התנועה הציונית והאגודת-ישראל במאמרי הבא, "שכו"י."

עתונים עבריים.

הקוראים יסלחו אם ישול עתון עברי פעם רשות לדבר על עצמה, אע"פ שלא מן הנמוס הוא ולא ראינו דוגמת מעשה כזה באחרים, כי אם אמנם מושבעים ועומדים אנו לחקות בנודה רק מעשי אחרים ושלא לעשות שום דבר על דעת עצמנו, סוף סוף הרינו נמצאים ככמה כחינות במצב יוצא מן הכלל, שאין כמותו בעמים אחרים ובעד כרחנו עלינו לבחור לנו לפעמים דרך לעצמנו, והעתונות העברית בנודה הרי נתונה מעודה במצב יוצא מן הכלל כזה, בהיותה כתובה בלשון שאין הקוראים נוקטים לה בבית ובחוץ, אלא בלשון המיוחדת לבני הנולד רק לספרות ולחנך בני הנעורים והו גרועותה בעיני ההריושות, כי אפילו רוב בני עמנו היודעים עברית, שהקרישו את כל ימי ילדותם ונערותם להנות בספרות העברית ושעלתה להם ידיעתם אותה בעמל אין קץ ובכובו רכוש גדול, ימאסו בה בנדדותם ויביטו עליה כמו על שיחות ילדים, על מעשי במלנות, שאין לאנשי מעשה חלק בהם, עובדה מסורסמה היא, שרוב היהודים המצויים אצל העתונות הזרנונית ואצל העתונות הלוועיות, שאינה אנטישמית, הם יודעי-עברית, החירוף, שאין העתונות העברית נתנה לקראיה את כל חומר הקריאה הנכלל בעתונים זרנגים ולועזים, כמל מעיקרו, כי החסרון

בעניני פולין הפנימים היתה ואת בעיניהם ממלכה בתוך ממלכה. אמרו, רוצים היהודים ליסד בפולין, ומתוך רנום וכעסם שכתו שהחוק הזה יחייב גם את העמים האחרים לעשות כן ודוקא לטובת הסולנים במקום שהם המעוט. ומפני כעסם התרשלו בדרישות כאלו כלפי אותם העמים. שיש בהם באמת מעוט פולני חשוב, כנון באשכנזי ובבלמלנד. ובכן — כותב מר. מ. פ. במאמענט — קבלה פולין על עצמה להבטיח זכויות המעוטים האשכנזים ואשכנזי לא קבלה ע"ע דתת זכיה כאלו למעוטים הפולנים. והפולנים הפקחים נזכרו לאחרי מעשה את אשר עתו בכעסם. אבל החזיקו את הדבר בסוד ונחמו את המתרעמים כי החוזה בין כך ובין כך לא יתקיים. אך כסתר השתדלו להטיל גם על אשכנזי חובת זכות המעוטים. הממשלות הנבטיחות, שזה יהיה אפשר כאשר תבקש אשכנזי להיות חבר לאגודת העמים. עתה כבר נתקבלה אשכנזי לאגודת העמים וזכות המעוטים הסולנים איננה. והסולניקנים הפולנים הפקחים אינם יכולים עוד להחזיק את הדבר בסוד והם צועקים שבה, להרניז את כל העולם והנענו לראות הויג מפליאי: אותם חכמי המדינה הפולנים שהרעישו עולמות כאשר הכריחו הממשלות להבטיח זכות המעוטים, דורשים עכשו זכות המעוטים לעצמם מאת כל העולם. אנב מצאו, שאין להסתפק בהטלת חובה על עמים בפרשות, אלא צריך לחוקק חוק בין-לאומי. כי בלמלנד יושבים פולנים הרבה אבל בפולין אין לשים ואיכ אין לבטוח בחוזה עם ממשלת למלנד. שלא תירא מפני חגמול ובאמת מציקים כבר הלטים לסולנים אשר בארצם. עתה אם יצעקו הפולנים חמם על מציקיהם באשכנזי ובבלמלנד כרוסיה, הלא ילענו להם המיקים באמרם: קשוט עצמך ואחיני קשוט אחרים. או תנלה הסכנה כפולשיקה הנוהגת לדרוש ישר מאחרים ולהתרנו כאשר ידרשו האחרים ישר מהם.

מתהפכות הזמן.

כאשר נשתנו כל מעשה בראשית בסבת המלחמה, החליטו העמים גם את ההימנון וזיו. הפולנים מזמרים: פולין, פולין למעלה מכל. האשכנזים: עוד לא אבדה אשכנזי. הצרפתים: המשמר על שפת נהר הריין. הרוסים: את המארוילוויה; האוסטריים: איכה ישבה כרד העיר רבתי עם! האנגלים: למה רנשו נויס; הטורקים: אפפוני חבלי מות. הערבים: אלוי ציון ועדיה. והיהודים: כשוב ה' את ציון (גם בחול ו.)

מדינה ומדינה ומקריה.

בקראתא.

ביום א' שבוע זה היתה ישיבה כללית למועצת הקהלה. היזכיר ד"ר הסאל לאנדא פתח את הישיבה באכרוה לפרנס ונסטר מר יתודה ארנשטיין וספר בשבחו. הפנים מר יצחק ברנקל התאונן על קצב אחד, שהעליב שויב על אשר לא אבה לשחוט לו בהמה בפרס יקנה לו כרטיס.

ד"ר ס ל ר ב ל ום (ציוני) שאר: באיזה מצב נמצא דבר תקון סדר הבחירות. ההולך ונמשך זה כמה שנים. היור מבאר, שלמרות ההשתדלות אין הממשלה רוצה לאשר סדר התקנות של קהלה יהודה עד שיתברר בסיים כל ענין הסתדרות הקהלות יחד ואז יתוקן סדר הבחירות של כל הקהלות במדינה בחוקה אחת.

מר ברין (פויצ) דורש להתקין פעם תקנה קבועה. שאין לדבר בישיבה בלשון אשכנזי אלא בלשון הרשמית הסולנית או יהודית, שהרי לא באוסטריה אנו חיים עוד. מר שניורטר דורש, שהלשון השנית הרצויה תהי הלשון העברית ולא הורגון.

לספר בספרים גדולים שלמים. הרי זו מעידה כמאה עדים מה שלא יאומן כי יסופר: כי כל הרעש על אדות תחיה עברית הוא הבל וריק. שקר שבשקרים. חלום יעוף! אם עכשי בזמן. התחיה העברית. בעת שכל איש יהודי שוקד להקנות לבניו ולבנותיו את ידיעת הלשון העברית והספרות העברית, בעת שבתי הספר העבריים וההסתדרות העבריות, והאגודות העבריות בכל עיר ועיר וההוצאות העבריות והישיבות העבריות והסולנים העברים מעוררים שאון רב כל כך בכל העולם, והסופרים העברים והמבקרים העברים מרהיבים כל כך פיהם על-אדות הספרות העברית החדשה, ובכל יום ב' וה' יחוננו ההונים העברים חנ יוכלו של איזה סופר עברי — ובתוך התנועה העברית הנכירה הלזו אין בכל העולם אף מספר קוראים עברים קבועים. שיוכלו להחזיק אף עתון עברי קטן אחד. שיעמוד ברשות עצמו ולא יהיה אנוס למכור את עצמו לעקר. לעבד עברי לאיזו מפלגה, שתמלא מכיסה את חסונו העצום; האין עובדה זו נעידה כמאה עדים, שהכל שקר וכזב, עורבא פרה, מעשי הקוי ולא יותר? אולי באמת יש להם חוש כריא לבעלי בתנו. שהעתון העברי מאוס להם, שהוא כשעשועי ילדים בעיניהם.

כך היינו שופטים אלמלא ידענו עוד-עובדא אחת, הויג מן האדישות, שאין להכחישה: שהעולם בכללו אחרי המבול של שבע שנות מלחמה אינו מוכשר לקריאה, לשום עבודה רוחנית. בזמן המסחר החדש בוואלוטיות ובספסרות, ישני שרשי בני עמנו, בנעורינו ובזקנינו, כנשינו ובבתולותינו, נעשו ברואים והמשכורת קלה כך כל כמשחיל בינתא מהלבא, נתנשם העולם ואין עיניו ולבו של אדם כיראם אף הנצע, אף גול הצבור והמדינה, אף מלוא התאוות הנשמיות ואף שאון השוק, ולא רק אף הקריאה העברית לא יפנו עתה, כי אם גם אף העיון בכלל, בין בספרים ובין בעתונים, חופש אדם נליון של עתון זועני בידו לעיין בקורסים ובמלגרות על דבר המצב המדיני במדה שיש בידו להשפיע על עליות הקורס וירידותיו והו לא.

במצב כזה אין איפא לתמוה, שאין קוראים לעתונים עברים, שהחותמים הולכים ופוחתים מיום ליום. ראשי המפלגות הפורשות כנפיהן על איזה עתון עברי שולחים פקודות נמרצות אף חבריהם בכל עיר ועיר, לכוף הר כניגית על כל עברי לחתום על עתונם, ובלי הכפיה הזאת לא היו יכולים להתקיים אפילו בהפסד מרובה, וכוה יד, המצפיה על התחנתנה, שאינו קנין מפלגה ואין מי שיוכף את העברים להחזיק בו. אנהנו רק אף לב העברים נוכל לדבר: זכרו נא העברים, שעמידת המצפיה ברשות עצמו היא מעלה ולא חסרון, חנו נא את היכולת עכ"פ לשבועון קטן אחד בכל העולם להתקיים בלי שעבוד בלי הפסד, בלי תמיכות ובלי שום כפיה ואונם. יקבלו נא בכל עיר ועיר העברים, הרוצים בקיום עתון חפשי אחד כזה, על עצמם, לאסוף חותמים משלמים להמצפיה. ידברו על לב יודעי עברית דברי כבושים. שיתנברו על החמירות השורה על הכל ויקראו עתון עברי עכ"פ אחת בשנת ולא שיהתמו פעם אחת בכל ימי חייהם לרבע שנה, כנהוג בניינו מעולם, אלא יזכרו ככלות הרבע לשלם תיכף כלי השמטה. הלא המחיר מצער כל כך עד שאינו בא בחשבון כלל לפי ההוצאות של עכשו. הראו כזה, שלא צביעות ולא בלוף היא ההתלהבות בשביל תחיה עברית ולא שעשועי ילדים הם הממור העברי והדבור העברי והספרות העברית, אלא דבר ריאלי: הכנת העם העברי בשביל הארץ העברית.

סקירה בעתונים.

כמה התרנו הקנאים הסולנים הערעקים, כאשר השיאו הממשלות האדידות על מלאכי פולין, לחתום על חוזה מיוחד, שיתנו זכויות תרבותיות מיוחדות למעוטי העמים, היושבים על אדמת פולין, התעבות

נמנים עליה ויש עוד לתקן בחנוך כמה תקונים, יבחרו הפעם את עוה"ד ד"ר וואהרהאפטיג למועצת החנוך. מר שפירא (ציוני) דורש לקבוע יענה בכ"ה יום ללמוד העברי ולא יענה בשבוע ולערוך תבנית למוד חדש למורי הדת והועדה הממונה על החנוך השנית על בי"ב הקהלה, שימלא חובתו באמונה. כל ההצעות נדחו ונבחר מחדש הנשיא ד"ר רפאל לאנדא.

הענין האחרון שדנו עליו היה החלטת ועדת המס, להטיף על משלמי המס תוספת של מאתים אחתים. לפי שאין רשות לקה"ה לקצוב מס יותר משש מאות מ' אפילו לעשירי שבעשירים. ד"ר צימרמאן (ציוני) דורש לקצוב תוספת של אלף אחוזים, כלומר שיהיו להטיל על עשירים, שישלמו עד שש אלפים ושבע מאות, וכי שש מאות כתר התירה הממשלה לקצובו. מר פרנקל רב ריב הביטנינים, שאין להטיף עליהם משא כבד, מ' פרידמן (שאי"י) מציע, שהועדה תאמיר כל אדם אם אפשר להטיף עליו תוספת יותר ממאתים. אחרי זכות ארוך נדחו כל ההצעות ונתקבלה עצת הועדה. — שאר הענינים שעמדו על סדר היום, נדחו לשיבה הבאה.

קראקא. הנאמשר" פירסם שערווריה, שנלחה ברעפֿענוויע' בעירנו, במחלקה השניה של רא"נ נתפשו שני שלישים בחשד מעל כממון אחרים והובלו לזוארשא. אותם הארינים מניני הארץ החמירו כל כך בחפיש אחרי קומוניסטים, עד שתפשו גם אנשים נקיים, כדי להראות אמינותם למדינה. ואנכי עשו חפשים בברוה השחורה, שאין להם שייכות אליה, כדי להחרים ממון זרים ולחיות ברחבה. בחבור עם הענין הזה נתפש עוד שלישי שלישי מאותו המשרד. יש גלמים לדברי, שהתעסקו האנשים גם ברנוף לנוק פולין, אחד מהם זוניאק, היה נוסע כמה פעמים לחוץ לארץ והיו לו דין ודברים עם אנשים חשורים, אם יתברר הדבר, נכון עונש מיתה ואנשים כאלה ממונים על הצדק ועל בטחון הארץ.

בפולין הקטנה

לבוב, אי-בטחון החיים והרכוש, בגליציה המזרחית הולך ומתפשט מיום ליום, חורו ימי הבינים, היוצא לדרך כאונם, כי ברצון אין אדם משליך נפשו מנגד, את נפשו הוא הובל, הדרכים והיערות מלאים לסטים, המתנפלים על כל עובר אורח ונוטלים כל אשר לו ולפעמים גם את חייו. עיף רוב יבחרו להם יהודים לקרבת ומאין ברירה יתנפלו גם על אברים. אין לך יום, שלא תבוא הנה שמועת איוב חדשה ע"ד שוד כבית יהודי ושפיכת דמים. מעשי אוקראינה בועיר אנפין יעשו בערי פולין הקטנה המזרחית, ככאן ישרה השלטון תיכף חבל שוטרים ועפ"ר יצליחו לתפוש את הלסטים ולהוליכם לבובה אל כקומם. אבל שנים יתפשו ועשירים אחרים ימלאו מקומם. השפעת אוקראינה הקרובה נברה, התחילו רבים להיות מן הבטלה והנול. התכונן מה ועד של עסקנים והרנגים בראשם, לקבץ כסף ולהלכיש יתומי אוקראינה ולשלהם עם מר ישראל בלקינד בהוצאת הועד דא"י. יש יגדלם מר בלקינד ליהודים טובים, לתורה ולדיא, כמו שנדד את יתומי קישינב בשעתם.

הרב ד"ר לוי פריינד נתקבל למשיף שני בכיהיני של המתקדמים. הוא ת"ח ויריש ונועד גם למורה בביהמ"ד לרבנים.

הרודבי"ש, בעירנו נפתרה שאלת הרבנות ונתקבל רבי ראשי בהסכמת כל הקהל הרב החכם מר י' עקב אבינודור יליד טערעווא בן הרב דשם. הוא ממשפחה מיוחסת מגזע האדמור"ק מראפטישיץ והוא איש אשכולות, תורה וחכמה בו נצמרים ויודע להלך עם החיים. הוא סופר מובהק בשפ"ע ובקי בשפת המדינה והיות העולם כבן הדור. נקוה, כי ימלא מקומו ויביא ברכה לקהלתנו הגדולה. שיש.

פרמישלא, ביום א' ש"י היתה מה אספה כוללת של השוקלים המזהרים. הראש מר משה כ"ץ והמוזכר מר שמעון רפפורט

מר פלדבלום, מר היימאן מר פריינד ומר פרנקל דורשים למסור ענין תקן סדר הבחירות לקומיסיה מיוחדת, שתתיעץ בדבר ותבררו ואח"כ תקה"ל ועידת הקהלות, לקבוע את צורת הסתדרות הקהלות וסדר הבחירות וכל הקהלות יחד תדרושנה מאת הממשלה למחר ולהחיש את חוקת הסתדרות הקהלות ואו אולי תדרש לנו הממשלה ולא תשמיט עד אין קץ את החוקה היהודית, שכל חיי צבורנו תלויים בה. מר היימאן אומר, שאין כל היהדות עומדת על הבחירות לבד, יש עוד כמה ענינים חשובים והכל צריך תקן בחיי הצבור. אחרי זכות ארוך נגמר למסור את הענין ביד ועדת האדמיניסטרציה, להועץ בדבר תקנות קהלות למפת ולהכין ועידת הקהלות.

ד"ר הילפֿשטיין (ציוני) מתאונן על שלטון העיר, שזנה את את המטעה ועקר את כל הספסלים ברחוב דיטל, שזה היה המקום האחד לרכבות יושבי הרבע היהודי, להנפש מעמד היום ולשאוף רוח בשכתות. זהו התייחסות של בון ובטול לאוכלוסין היהודים. הויר מצדיק את שלטון העיר, שילדים חסרי חנוך היו מקצצים בנטיעות, רומסים על הדשא ומשברים את הספסלים. (כאמת נעשה זה רק מחוסר השגחה ומוניחת הטפול ברבע היהודי). החלט למחות נגד הבטול הזה.

ד"ר הילפֿשטיין מתאונן על חוסר בית החולים היהודי, שכבר נשנה מאת הצבא ואין מתחילים עדיין לתקן בדפ הבית ולהשיב את ביה"ח לאיתנו. זה נחוץ מאד לחולים יהודים עניים, שאינם רוצים להבנם אל ביה"ח הכללי מפני המזונות האסורים. ד"ר לאנדא מבאר, שאי אפשר להחל בעבודה עד שתבוא ועדה של מומחים לערוך את הנוק, שעלינו לתבוע תשלומים בעדו ואו נגש אל העבודה. — עוד מתאונן ד"ר הילפֿשטיין שחצי השבוע אין נשי היהודים יכולות להשיג בשר טרי באטליונים מפני סנירתם שני ימים רצופים ומחצה ודורש להשתדל שיתורו לקצבים יהודים לפתוח הנותיהם ביום א' לשתי שעות. ד"ר לאנדא עונה, שאין זה תלוי בשלטון העיר אלא בממשלה והיא לא תתיר זה, אבל כבר התירו לקצבים לפתוח אטליוניהם כמדין אפילו בשעה מאוחרת.

על סדר היום עמדה בחירת נשיא הקהלה. מר בירנהאק בשם פויצ ומר פלדבלום בשם הציונים מודיעים, שאעים שהם מוקיחים את המועמד ד"ר רפאל לאנדא ואין להם דבר נגדו לבחרו שנית, לא יוכלו לתת לו את הסכמתם, יען כל המועצה אינה כוין, נבחר שנית מה אחד ד"ר רפאל לאנדא, חוץ מן הציונים ופויצ, שמסרו פתקאות ריקות.

הענין השני היה דבר מתן הוספות לפקידים. ד"ר פיליס לאנדא מבאר, שהועדה הממונה החליטה לתת לכל הפקידים הוספה פי שלש מן השכר העיקרי הראשון (זהו דבר מועט כי גם עד עבשו לקחו יותר מפי שנים). מר פריינד מתמרמר, שהוא הציע בועדה הוספה של מאתים אחוזים לא על השכר העיקרי, אלא על השכר, שהם נוטלים עכשו. למשל מי שנוטל 10000 מ' יו"ד מעכשו 30.00, על ההתנצלות, שאין יד הקהלה משנת להוציא הוצאות כאלה מפני שאין זה רשות להטיף מסים מדעת עצמה עד אין שעור, ענו המתאוננים, שאין לתת הוספות לשוחטים ולרבנים, שהם נוטלים שכר מיוחד מאת העם עצמו, אלא רק לפקידו המשרד, שאין להם משכורת אחרת, מר פרנקל טוען, שאין למשמישים בקודש להיות גרועים מעובדי עבודה חול, נשמעו גם קולות, שהשוחטים אפילו אם יכפילו שכרם פי מאה לא יחדלו מנוול את העם, ליטל מהם שכר שהיפה מיוחד, ד"ר הילפֿשטיין עושה פשר: לקצוב הוספה של מאה אחוזים מן השכר האחרון לכל הפקידים בשוה. אחרי זכות ארוך נתקבלה הצעתו.

הגיע דבר בחירת בי"ב הקהלה למועצת החנוך העירונית. עד כה היה מנהג שנושיא הקהלה יושב במועצת החנוך. ד"ר הילפֿשטיין מציע, שלפי שכבים מעליבים את התלמידים היהודים ואין שומרים את החוק, כי בכל בי"ב צריך להיות מנהל אותה הדת, שרוב התלמידים

לצוררי ישראל באשכנז קם תנא דמסייע בווי דהלם שלהם. המלך האביון, שאבד בקלות דעתו את אשרו ואושר מדינתו ואושר עמו הנדוד ונרס הרבן לכל העולם, מבקש ניכ תרנוול לכפרחו ואין לך כפרה נוהח ורצויה כהיהודים, שאין בידם למחות. הוא קבץ לו בבית כלאו את חכמי הולנד ודרש לפנים דרשה מדעית על קדמוניות האי קורפו, שהוא היה רניל לבקרו ולחפור כאדמתו. והשתמש בהודמנות זו לשפוך חמתו על היהודים והורה את שומעי לקחו דעה, כי במרידה, שהיתה באשכנז, אשמים היהודים, כמו שהם אשמים גם במרידות רוסיה ואונגרים. הוכחתי פעם, ספר ווילהלם, את הקיסר פראנץ יוסף, שבין שרי ממשלתו האונגרית מרובים כל כך היהודים. הם אשמים בכל הרעה, שבאה על כל העולם. למיכך צריכים לטהר את העולם מן היהדות. רשעים אפילו כפתחה של ניהנס אינם חוזרים בתשובה. לא די שאינו מודה על עונו הוא מוסיף חטא על פשע ורוצה שישאו היהודים את עונותיו. אוי לך ווילהלם, שונאיך רבו משונאי ישראל!

בצרפת.

מועצת המדינה רנה על דבר החוזה עם הממשלה האונגרית. חמיל גם בשחון המעומים הלאומיים והרתיים. בהודמנות זו דבר שם הרבה על מצוקת היהודים באונגרים וספרו מעשים נוראים, שנעשו ליהודים ורבים דרשו, שתיכב צרפת את דיכום החוזה נתקבל ברוב דעות גדול.

בישיבת המועצה הרוסית הלאומית, שהיתה בפאריז, קרא ד"ר פאסמאניק הנר על זכחי היהודים, שנעשו ע"י מחנות המתנדבים ברוסיה מחיל דיניקין ואחרים. ד"ר פאסמאניק עצמו עמל לטובת המחנות והם בחורף והבטיח, שלא ירעו ליהודים ובאותה העת נעשו הפגרומות הנוראים. מאה וחמשים אלף יהודים נהרגו ושלושים אלף נשים נאנסו. לא תיכלו לבנות רוסיה הרשה בדם יהודים! בעת דבורו הפסיקו רבים מן הרוסים הלאומיים ולא נתנהו לדבר. אך בכל זאת נבחר הוא והעסקן היהודי, עות'ר סלחברג לועד הפועל הרוסי הלאומי. הניעו לפאריז שמועות ע"ד פרעות ביהודי אלזיר. בעיר קונסטאנטינא שם נדפס עתון צרפתי אנטישמי, המתגרה בכל עת ביהודים ומעליל עליהם עלילות, והרשות הצרפתית מעלימה עיניה עד שהיהודים עשו דין לעצמם וחררו אל מערכת העתון ושברו שם הכל ופזרו את האותיות. מאז אין מנוחה ליהודים. המון שוכב מתגמל עליהם ומכס ומשחית רכושם. יש להעיר שיהודי אלזיר השתתפו במלחמה במדה יותר מרובה מן הצרפתים עצמם. רבים נפלו חללים. נעשו בעלי מומים ורבים קבלו אותות כבוד. וכיזו אין השלטון הצרפתי מגין עליהם.

באנגליה.

משרטשיל, המוכיר האנגלי לעיני הקולוניות, נשא שוב מדברותיו בבית הנבחרים בענין הפוליטיקה האנגלית במורה וגם דבריו אלה עלולים לחזק לבנו ולנחמנו. הוא הזכיר את הבטחת בלפור, את הסכמות ממשלות העמים האדירים ואנדרה העמים. מממשלתנו — אמר משרטשיל — נתנה הבטחות, ועליה להתאמץ בכל מאמצי כחה למלא את חובתה ולהנשים את אשר קבלה על עצמה. אסור לנו להשתמש בקלות-ראש מן העבודה שקבלנו עלינו ולעזוב את יושבי הארץ במצב של תהו ובהו ומהומות או להפקיר את היהודים שהערכים יעשו בהם כרצונם. המהומות בפלשתינה מכוונות כנגד התנועה הציונית וכנגד התחייכותנו, לכן עלינו להחזיק שם צבאנו ואפשר שנוסיף עליו עוד. לכאורה יש סתירה בין הבטחתנו ליהודים ובין ההתחייבות להתייעץ עם תושבי הארץ, וכאשר אין יבחרו להם באיבהם למועצת מדינה, וראי שיניכלו כניסת היהודים לא"י. אולם מאמץ אני, שע"י סבלנות, קורדוח ורצון טוב נוכל למצוא את דרכנו. הערכים לא נבחרו כיפ מעלית

מסרו רוח ותכנית פעולה להבא. ביהוד הצטיין מה המורחי במקצוע ההרצאות, שכנסו קהל רב של מתענינים ושמשו חומר משובח לתעמולה. הרצאה מפורטת ע"ד תפקוד המורחי להבא ככל מקצועות העבודה הרצה מר אברהם בהנא. החלט להחל תעמולה רבה לטובת קרן היסוד ולבחור חברים מזרחים, שיעבדו בזה. יש לקוות, כי יתוקן מה שחסרה עד כה בשדה החנוך וכי.

בפולין.

בישיבת ועדת המשפטים של הסיים החלט אהרי הרצאתו של הצי היהודי הארטנלאו, להציע לפני הסיים אהרי ימי החופש, לבטל כלי את כל התוקים, שנשארו עוד מימי השלטון הרוסי, המוציאים את היהודים, מכלל שאר האזרחים.

במתנה הסוציאליים בפולין תתהרש עתה האחוה בין הפולנים ובין היהודים. כמו שהיו מאוחדים לפנים, שני הצדדים מקוים להרויח מן השותפות. הסוציאליים הפולנים צריכים לקולות היהודים ברחובות היהודים בשעת הבחירות לסיים וכך יקל להם למשוך הרבה יהודים אל צדם. והסוציאליים היהודים רוצים להכשיר בזה את פעולתם. כי הממשלה אסרה את כל חברות הבונד. וכפתה ידיהם ורגליהם, אי אפשר להם לפעול בנלווי, אבד כאשר יסתחו במפלגת פנים בתור מחלקה מיוחדת לא תהיין הממשלה לנגוע בהם.

היתה בווארשא הועידה הראשונה של בתי הספר הורנוניים מפולין לישא ורוס. כשינ צירים באו, רובם מוויילנא ומרוס, ששם ביהים החולוני בשפת למוד זרנוני הוא כבר עובדה בכל עיר ועיר. בביאליסטוק ישנן 57 מדרנות בבים אהדים, בוואדשא 63. בביעלסק יש בים בעל שש מדרנות ושי תלמוד ובית בנוי וגם בפולין מה ושם הונח היסוד לבים כאלה. רק כנליציה לא תפשו עוד מקום. התנועה היתה כבר יכולה להיות מסותחה הרבה יותר, אלא שאין שלום בין חובכי הורנון עצמם. אלה רוצים סתם בים, שילמדו בו כל מה שלומדים בבים פולני או רוסי, אבד ביהודית, ואלה רוצים לנטוע את תורת הסוציאליזם בלבנות הילדים, כמו שבחדרים כנליציה היו מלמדים ילדים קטנים הריפות חכמת הפלפול. ופויצ רוצים להכניס בס רוח לאומי חצי עברי ואין שלום. מן הועידה הזאת קוו לכא לידי פשר ולא עלה בידם.

ברוסיה.

בטיול אסור המסחר ליהודים הביא ישועה רבה ליהודי רוסיה, שהיו צפויים בכל ימי האיסור למות ברעב או בעוניי בתי האסירים. שהרי אי אפשר להפריש יהודים מן המסחר ולעשותם פתאם פלועלים. עתה ישאפו רוח ויוכלו להועיל לעצמם ולמדינה. גם החרושת הפרטית הותרה. בתי הרושת האריגה כנליל הומל, שההרימתם הממשלה נכנסו עתה לרשות יק"א, החברה לקולוניזציה יהודית בעוזון הבארון הירשי. וכמה מאות כיתאיב יהודים ימצאו שם עבודה ומסחר. בכ"ד המורדים במוסקווא עמדו לדין כמרים והגמונים ורננים וראשי כנסיות יהודים בחשד התקוממות נגד הממשלה.

הממשלה הסובייטית באוקראינה התירה בהשתדלות פויצ לייב אלף נדהים יהודים חסרי כל, שחרכו בתיהם ורכושם שורד, לצאת מן הארץ. אך אין להם מקום לצאת, כי כל הארצות השכנות נעלו בפניהם את הנכול. מאמריקה משתדלים עתה אצל ממשלת רומניה, לתת לנדהים רשות לעבור כנכולה.

באשכנז.

כמדינת באירים, שנבחרה בה היאקציה מאז גורשו הקומוניסטים, התנברה הרשעה נגד היהודים, כמו באונגרים, מאותה הסבה. ביהוד אהרי שנתמנו מניסטרם יהודים כממשלה המרכיזית, חורצים עתוני הצוררים לשונם נגד היהודים באופן מעורר הרדה, בכל הארץ ירשו הקתולים לנרש את היהודים מכל בתי הספר הגבוהים והנמוכים.

כבית הנבחרים הוכן מאת הועד הממונה הוק חדש להצד לנולדים. כר זר צריך להתייבב פעם אחת בשנה לפני הממונה על המהגרים. אשה זרה הנישואית לאיש אמריקני לא תהיה נחשבת עדיין לאזרחית. כמו שהיה עד כה, אלא תמתין עד שימלאו ימיה כשבתה בארץ.

בארץ ישראל.

שוב הניעה בשבוע שעבר שמועה כהה קצרה, שנהרגו ביפו שני יהודים וכנוסה אחר שלושה ואחרים נפצעו. הסכה היתה יען באו 100 עולי נולה לנמל יפו מאלה שנעצרו בדרך והממשלה הכניסתם בסירה שלה כאשר מאנו הערכים להעבירם.

אנודת הערכים והנצרים ביפו שלחה למלך אנגליה עצמו טלגרמה מלאה הוצפה ושקר: היהודים-בולשיוויקים ביפו עוררו פרעות, שהשתחפו בהן הציונים ונרמו שפיכת דמי מאות נפש. הממונה על המשפטים בפלשתינה בנטוויטש הוא ציוני נודע, המביא שואה על האזרחים הערכים. הוא הוציא חוקים לנירום לנו נוק ואיסור הרעבת העם ע"י הוצאת התבואה הנדלה בארץ ואיסור הסנת נבול האכרים העניים. המע" ולמרות מהאנתו הוא עומד על כנו ונושא פנים לאחיו ועוד דברי שקר כאלה והם מסיימים: לפיכך נדרוש בעוז לשלח את בנטוויטש מפה ולהושיב במקומו איש אנגלי כדי למנוע שפיכת דמים. דממשלה תפשה את מנהיגי הערכים, שהכריזו ביוקוט על היהודים והשוטרים הולכים ירושלם. שם יצאו להפשי בערכון. המזכיר למשפטים גורמן בנטוויטש בקר את ראשי הרבנים והכפיתם. שמשפט החייבים בפרעות יתנהל כמישרים.

בית הדין הגדול בירושלם הסתדר והתחיל עבודתו. הרבנים התחלקו לשתי כתות. הכתה האחת דנה כיום א' וגי והשניה כיום ב' וד'. כיום הי יושבים כל הרבנים יחד, לדון בתור כיהיד הגדול. התכונן גם בית דין לערעורים וכבר דן במשפט הראשון. לבחון ספק בי"ד נמוך.

לבנדון הניעה מלאכות ערבית מארץ ישראל, שנתקבלה מאת הממשלה בכבוד גדול ונעשה להם משתה. בחוג הציונים אין רואים בזה מעשה לסתר את יחס הממשלה ליהודים, אלא נמוס של דרך ארץ לשם שלום. המלאכות הלכה לאנגליה בעצת הנגראל בולס, שהיה נציב פלשתינה ושונא ישראל והיה כימים האלה כסוריה, אפשר שידו היתה גם במהומות האחרונות ביפו.

בחינא

נשיא הרסובליקה החינאית כבר את היהודי דיר פ' ישר באות הכבוד של טאשורטשיאחו בעד פעולתו המועילה בתור יועץ משפטי של ממשלת חינא. את הסתחר היהודי הרוסי סקירלסקי כבר הנשיא באותו אות הכבוד בעד עזרתו להצלת העם בעת הרעב, היהודי מאיור נאטאן נבחר בעיר הגדולה טיענפסין לראש האזרחים. ואולם תחת השמועה המשמחה הזאת מחינא עצמה הניעה שמועה איומה מצפון הארץ. מארץ מונגוליה. הארץ הגדולה הזאת נקרעה מממלכת חינא ועכשו מושל בה שר צבא רוסי מסקדי הצאר הבארון אונג'רן. לארץ היא נמלטו גיכ יהודים מפליטי המלחמה. כאשר הניע המושל הזה לעיר הראשית אורנא, היתה סקידתו הראשונה להשמיד את היהודים והבולשיוויקים ופקודתו נשמרה. נוסע שווייצרי מספר, כי יצא מאורנא בלויח שלושה יהודים ובדרך התנפלו עליהם אנשי היל רוסים והדגים וכן בערו אחרי כל היהודים, כארץ. תמוה הדבר רק, שאיש יהודי היה או עדין הוא עוורו של הבארון אונג'רן.

השבוע בכל העולם.

באירלנד נתעוררו שוב מהומות מלחמה בין אירים ובין היל אנגליה. אע"פ שיש להם כבר שלטון אוטונומי ומועצת מדינה. הם

7000 יהודים בשנה הזאת לפלשתינה. אלא מדבריהם של הציונים שטעו ככוונתם. הערכים מספרים שמא יקחו מידם את ארמתם ויקפחו זכותם. אבל טועים הם. על הציונים יהיה לברר דעתם בטרם נתן להם עזרתנו, שהם זקוקים לה. באיכחנו בא"י הוא הכריט סמיואל ציש הרוץ. רוב צעלים והוא גם ציוני נאמן. הנני בוטה בו ואחן לו כל צרכו בחסקידו הקשה. בפלשתינה אין עתה די אוכלסין וכל מי שבקר את המושבות היהודיות וראה מה שיוכלו היהודים לפעול ולהדש, לא ידרוש שתמלק אנגליה יהיה משם. פלשתינה זקוקה להון היהודי ולעבודה היהודית ואין שום סכה לעכב זרם מתמיד של מהגרים יהודים. לא ניתן להרוס את המושבות היהודיות ולהפסיק את עלית היהודים אם לא נודה שאין למלה האנגלית כל ערך במורח. — ברוח הזה דברו גם נואמים אחרים. כמו רוכרט ססיל וארמסטרונג, שאנגליה תקיים הבטחותיה. — בית הנבתיים קיים את התקציב בשביל הקולוניות ובתוכן גם א"י.

הרב ד"ר מאיר יונג וציל

בלנדון נפטר הרב של העדה הארתודוקסית דיר מאיר יונג. שהיה לפני רב באונג. ברך במורביה ומנהל הנמניה היהודית שם ועתה היה ראש אנודת ישראל בלנדון ומנהל המרכז שם. הוא היה איש אידיאלי ועוסק באמונה בצרכי כלל ישראל. לפי תכונת נפשו היה כמו נועד מראש להיות עסקן ציוני, אלא שסבות חיצוניות נרמו להרחיקו ממחנה הציונים ולספחו אח"כ לאנ"י. ראשית משאת נפשו היתה להנהיג לבני היהודים תורה עם דיא וכדורו ראשון יסד גמנויה יהודית בעירו הקטנה במורביה ואח"כ בקראקא ובסאודווינץ בכוקובינה. זה שבקראקא נסגר מיד, כי קשרו עליו הסוציאליים כיהר עם החסידים והלשינו עליו לרשות. וזה שבכוקובינה עורנו קיים. ומה נפתלו דרכי הפוליטיקה החרדית. אותו דיר מאיר יונג, שעמדו לשמן לו והלשינו עליו והפרו מעשהו, העמיד בסוף בראש הסתרותם להגן על הדת.

הרה"ג ר' שמואל יערי ראבינוביטש

בחג השבועות נפטר בליברפול הרב המופלא הזה, שנלחם כל ימיו ביהד עם הגאון ר"י ריינס בעד הציונות המזרחית, בקונגרסים הציונים היה תמיד ציר רצוי והרוץ, בכל נפשו, בדבור ובכתב עבד בשקידה להתפשטות הרעיון הציוני בעולם וביחוד בליטא זאח"כ באנגליה. תחלה טרח לבקר את הרבנים. להטות לבותם לציונות ובראותו, כי צריך ינעה, היה לאיש ריב ומדון עם המעכבים מצד הרבנים, מאמרים רבים פרסם בעתונים להרביץ דעותיו בלשון עברית צחה, רעננה ונלככה. גם בתורה ובחכמה נרול היה האיש כאחד מנרולי חכמי הדור. בן סיד שנה היה. תנצבה.

באמריקה.

כידוע התהברו רוב הציונים באמריקה אל הרוב שבכל העולם והסכימו למעשי ווייצמאן, והמעוט וכראשנו בראנדייס ומק והרב 'ויים נקהלו והחליטו, שלא ישתתפו גם בקונגרס בקארלסבאד, אלא שלחו שמה דרישותיהם בכתב, ולעזע יבקשו דרך לעבוד בשביל א"י לבדם.

אלמנת הנדיב יעקב שף הקדישה שדוש מיליון דולר, לבנות בית להברת מגרלי ירדים, לשכור להם מניקות.

נשיא ארצות הברית הרדינג מנה את היהודי אלברט לסקר מששיקאנו למזכיר לעניני ספנות.

בקרנך קדושי. ממנו פנה. ממנו יתר. ממנו כהניו ממנו שריו. ממנו שריו. וממנו מלכיו. שר. מתן שכרו? כל השירים קדש. ואין משתכרים בשל הקדש...

ד.

גבר לא יצלת.

אינו מעורב. אינו שם לב. למה יאמרו הבריות ואפילו למה יאמרו הגוים... אינו מפקח-עולם... כא בעל בית הגון ואומר, כשהוא מעלה נרה: רבותי! הדור נאה זיו העולם. שענעם וועטער הייט... רבו חמסכמים, אמנם כן. אך זה היום שקויגוהו. יום צח ובהיר. אלא שהוא מושך בכתפו ואומר: לא כן. ושם בקצה הרקיע... ענן קשור בהר. ועוד מעט... מתנגד. וישמע. אין לו. אעפ"כ לא זוכר להסכים. והתנגרותו בנפשו. איש ריב ומדון. לא יוכל להיות בצוותא חרא עם המתאשרים. ורבו עליו מתנגדיו כתרנגולים. יקוראים: הדור נאה זיו העולם קורא אחר. קורא שני קורא שלישי. וכו' וכלם יחזו מסביב דשדחנו המלא של בעל בית הגון... ומלקטים - פרורים... ולו אין כל מהרנים הציבים מעושים ורי פתחים יפול בחלקו. לפי דברת המשורר. אולי איזה עלה נדף. כולי האי ואולי... המרק והרנים בודאי לא יעלו ברשתו.

גבר לא יצלת. פרוש מן החברה. פרא אדם. אעפ"כ אולי רוקא משום זה. כמו שאומר בארה. הוא ענין חשוב לענות בו. והו אולי רוקא הארם הראוי לשים עליו עין. אינו הולך בדרך כבושה. מעשיו לא יתאימו עם מעשה הרוב. לא יצלת. אבל אטו כהצלחה תליא מילתא? כמה אנשים גדולים ורעיונות גדולים לא הצליח בימי בראשית שלהם. כמה לא הצליחו וכמה עוד לא יצליחו. וכל אותם הליו צדיקים שבדור. זה המועט המחויק את המרובה. מה הם בחייהם? כל אחד בדריה דריה. גבר לא יצלת. והדבר ישן נושן. מה יעשו גדולי הדור. ואין העולם נרנן אלא אחרי רובו. אעפ"כ לאו כל אדם יוכל להתנהג בנחמה זו. ארהצלחה מעבירה לפעמים את האדם על דעתו ועל דעת קונו. גם האדם המצוין אינו עלול תמיד לנצח את איהצלחתו. הספק מתחיל מנקר בסחו: מי יודע? והיה כעץ שתול על פלגני מים אשר פרוי יתן בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח. יצליח! וכשאין הצלחה אולי באמת אין עץ ואין פרי ואין עלה... גבר לא יצלת! לאו כל אדם יוכל לשאת איהצלחתו בקומה זקופה. גם לזה צריך הצלה ה.

מעומק הלב נברך את רענו מנוער מר ישעיה שווארץ מפרמישלא לחתונתו עם מרת אסתר לויפער מפה בכמות רוב אושר. זמן ליב וואלק וביהו - טרנוב. ברנשי ניד וחדה נברך כמוט את ניסנו ואהינו היקר הרב הנאון החכם כליל המדעים מר יעקב אביגדור מסאנין לעלותו על כסא הריבנות בדרוהביטש. האל הסוב יעלהו מעלה מעלה ויזכה לראות בנחמת ציון והרמת קרן התורה וההכמה. מנחם פינקל ואישו - דינוב.

אל הקוראים.

החותמים, היודעים שתכלה זמן התימתם בסוף החודש הזה יידרזו נא לחדש התימתם מיד ואל ישמיטו. כי עלינו לשלם שכר הדפוס ומחיר הניר מראש ועלינו לדעת כמה גליונות להדפיס. כל חותם יתאמץ נא לרכוש להמצפה חותמים חדשים בעירו. לחזק ידנו ולהרחיב את גבור השפעת העתו. כל יודע עברית צריך לקרוא עתון עברי.

הורשים להמר לנמי מכריטינה. — משרד הבנת סחירות והוצאתן שהיה קים עד כה בפולין. לאסור ידי הסוחרים בעבותים לעובת יחידים. שיצברו מיליונים על חשבון הצבור — יבטל מראשית רחודש הבא והמסחר יהיה חפשי. — בהשתדלות הרלנציוה היהודיות אצל אנורת העמים במלה ממשלת ביהם את הנזירה לנרש את פליטי היהודים מן המרזח. — נסיון הענרעקים להכשיל את ממשדת ויטוס באולטימטום. שאם לא ימלא את הקבינט. יפרוש ממנו המרכו. לא הצליח. המניסטר לפינגן סטעטשקובסקי נשאר על בנו ולמשפטים נתמנה סובולבסקי. — בסכסוך הקשה בדבר שלזיה העליונה עוד לא באו הצדדים לידי הסכם. צרפז עומדת על דעתה. למסור גליל התרושת לפולין. אנגליה מודה בזה. אלא דורשה. שאשכנו תזכה במחצב הפחם ואיטליה עושה פשר. לחלקו: שדיש לפולין ושליש לאשכנו ושליש יעמוד תחת שלטון בין לאומי. לעז קבעו הממשלות ועדה בשלזיה ושלחו שמה מומחים. לחוות דעתם ומורשי הממשלות ידונו בהצעתה באמצע החודש הבא ויחליטו. — בענין מלחמת פורקיה ויון הציעו לפניהן הממשלות את תוכן לבצוע ביניהן ואם לא תסכים פורקיה או ישימו מצור עליה. שלא יוכלו הרוסים לעזרה ותתנה כל עזרה ליונים. היונים הם בצרה גדולה ואנוסים להסכים. — צירי צרפת ואשכנו נועצים בעניני עבודה וכלכלה. מצד אשכנו עומד המניסטר היהודי לבנין החרבן ראטינאו. — מראשית החודש הבא יעלה בפולין מחיר מסעי אנשים במסחר בהמשים אחוים. גם שכר המשלוח יעלה.

ד"ר יעקב נאכט.

פרורים.

א.

תחת עבר כי ימלוך.

המלחמה העולמית נרמה תורבן רב. ויש שנבנו מתורבן זה בנין חומרי ורוחני. בעלי מדרגה פחותה עלו לגדולה והיו לאנשי צורה ורמי המעלה. ומתנחמים; כך נאה וכך יאה. יפתח כדורו כשמואל כדורו. מתו השמואלים וכא היפתחים... אעפ"כ אתה מרניש בכך אלה הריסה ותורבן. ואתה מרניש אותו לא רק בירדת השמואלים. כי אם גם בעליה היפתחים. תחת עבר כי ימלוך...

מיום שחרב בית המקדש נטלה נבואה מן הנביאים ונתנה לשוטים ולקטנים. לא זהו התורבן. שנמלה נבואה מן הנביאים. כי אם זה: שנתנה לשוטים ולקטנים. זה וזה גורם. והאחרון הכביר...

ב.

זוג.

הוא והיא. רהיים בצוארו. ולא דוקא הוא והיא. אפילו הוא והוא. קשה זוגנו של אדם. באישות ובחברה. ואומר נורקי: חיי האדם למה הם דומים? לשחוק הקלפים. רק לפעמים רחוקות יבא הקלף הנכון על מקומו הנכון. רק לפעמים רחוקות — האדם הנכון על מקומו הנכון. וכל מי שנרול מחברו זוגנו קשה הימנו. כל זמן שלא מצא אדם כן זוגו. הרי הוא סלגנוף וכשמצא — הרי הוא סלג נשמח...

ג.

מתוך יאוש.

ואני אמרתי דריק יעתי לחה והבל כחי בביתי. צועק הנביא מתוך יאוש. אבל היוכל הנביא לעצור ברוחו? אין נביא אמתי יוכל לכבוש את נבואתו. אכן רוח הוא באנושניביא: ואמרתי לא אוכרנו ולא אדבר עוד בשמה. והיה כלבי כאש בוערת עצור בעצמותי. ונלאתי לכלל ולא אוכלי. למי אני עמלי? שואל המשורר מתוך יאוש. המשורר דר צועקו הוא אינו מתקן מבחין ומכניס מבטנים. עולמו נתון בלבנו.

בית מסחר הספרים של

L. Fortgang, Kraków Krakowska 33.

ספרי הוצאת שטיבל.

600	התקופה, ערוך ע"י ד. פרישמן, ספר ד', ה', ז', ה', טו', כל ספר	מקלט, ירחון, ע"י ברקוביץ בניירורק 15 ספרים	שירי אנקריאון, תרגום שאול משרניחובסקי המחיר	איפיגניה בכורים מאת גטה, תרגום יעקב כהן	סואמות דרמתיות פושקין, שמעונוביץ	הנסיעה בהרי הרץ הינה	נבזים ועבודת נבזים קרליץ, אינהרן	באש ובחרב, חלק א' ישנקביץ, פרענק	חלק ב'	חלק ג'	חלק ד'	ממעמקים וילד, פרישמן	מניפה של לידי וינדרמיר, וילד, מביוב	חשיבותה של רצינות	מיתה שניצלר, יקבוביץ	האחיות וסרמן	רבי שלמה נגיד שלום אש, מ. שפירא	אינבורג קלרמן, רוד צמח	האויף, חלק א' הסממן	שכול וכשולן, ספור ברנר	חיי אדם: ילדות שלום-עלינס, ברקוביץ	נערות	בחרות	אירידיון קרשינסקי, בן-אברם	מלחמה ושלוש, חלק א' מולדסמי	חלק ב'	חלק ג'	שלוש אחיות, דרמה צ'חיוב, בן-אברם	י"ן כריסטוף רומן רינגן, ה. ייבין	חוון התשבי מאת יעקב כהן, המחיר	הקדושים, סמפונה
-----	---	--	---	---	----------------------------------	----------------------	----------------------------------	----------------------------------	--------	--------	--------	----------------------	-------------------------------------	-------------------	----------------------	--------------	---------------------------------	------------------------	---------------------	------------------------	------------------------------------	-------	-------	----------------------------	-----------------------------	--------	--------	----------------------------------	----------------------------------	--------------------------------	-----------------

ובעד המשלוח 5 0/0

קמלוגים אינם נשלחים לפי שעה.

נמצא למכירה

המלון הפולני-עברי

מאת י. נוסבוים ול. דרהר.

מחירו **150** סרק מכורך

למו"ם ולמורים רבש הגוז

Wyd. J. Nussbaum, Kraków, Miodowa 19.

בפולין הקונגרסית המכירה הראשית אצל M. I. FREID

WARSZAWA, ul. Rymarska 16.

סוכנות "המצפה" לרומניה הגדולה
למשלוח כסף בית מסחרו של
Bernard Kohn Tempelgasse 1. Czernowitz.

Jüdische Volkszeitung,

Bratislava, (Pressburg) Turnergasse 31b. Organ des Volksverbandes der Juden für die Slovakei ist in der Slovakei und Podkarpatska-Rus stark verbreitet und daher als Insertionsorgan vorzüglich geeignet

חידות ההגדות הנפלאות ע"ד עשרת השבטים

ופתרון ע"פ כל המכורות ההיסטוריים וע"פ
ההגיון הפשוט. מחירו עתה **100** מרה. ע"י
„Hamicpe" Miodowa 22 Krakow.

סוכנות "המצפה" באוסטריה היא בבית

Jos. Perlberger II. Rembrandtsir. 39 Wien.

סוכנות "המצפה" בטשכובוקיה היא
Dr. R. Färber MORAWSKA OSTRAWA
Chelcicky 7.

העמיקה אליעז גראס-פערקויף.

קאלאפאניום מאנטאן-וואכס קארנאב-ער-וואכס, נומי-אראביקום,
גינראוין, וואסער-לאזליך און פעטמלאזליך, וואמשליכע אנליין-פארבען,
פיר שמאף-פארבונג אין אללען פארבען, בלוי-האלץ-עקסטראקט
אולטראמארין, וואזעלין, וואגענפעטמען אין בלעכראזען, שוהקרעמער
שוהמאכער-וואכס, טימע, בלעכראזען א. ד. נ. עמפעעהלט די
פראטאקאליערטע פירמא

CHIEL TEITELBAUM

FABRYKA WYROBÓW CHEMICZNYCH,
I IMPORT ARTYKUŁÓW CHEM.
DIETŁOWSKA 49 w KRAKOWIE.

בשדש שפות.

בעברית, פולנית וגרמנית יוכל כל אחד לבוא לידי
שלמות גמורה בעזרת מכתבי ההוראה הידועים. 32
כתבים לשפה העברית, 32 לפולנית, 10 מכתבים לגרמנית.
מחירם של עשרה מכתבים - 275 מרקאות, של
קומפלט בן 32 מכתבים - 820 מ.

השפה, ספר למוד שפת עבר לבוגרים בתרגום המלים
יהודית, פולנית וגרמנית, מחירו 150 מ.

לחומי רש"י 25 מ. להוסיף 5 אחוזים דמי משלוח
לכל הזמנה.

בחץ לארץ יש להוסיף על המחיר 10 אחוזים שכר משלוח.

להזמין בכל בתי מסחר הספרים או ע"י.

S. WALKOWSKI Kraków, Miodowa 22.